

ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล Instructional Leadership of School Administrators in the Digital Era

นพกร สิริพนมณี^{1*} ขนิษฐา ปิยวรรณกุล² ทองกร ดุสันเทียะ³ ณัฐสรารค์ พัฒนไพศาลสิน⁴
ศีกฤทธิ์ ศิลาสาย⁵ และปทุมพร เปี้ยถนอม⁶
Noppakorn Sirinpamanee^{1*}, Khanittha Piyawannukul², Thongkorn Doosuntia³, Natsarang
Phatthanaphaisarnsin⁴, Khukrit Silalaiy⁵ and Patumphorn Piatanom⁶

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โดยมุ่งเน้นยุคดิจิทัลเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางในทุกๆ มิติของสังคม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐาน การดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ การเมือง สังคม ชุมชน สิ่งแวดล้อม สิ่งสำคัญคือการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นความท้าทายของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้เรียนในสังคมยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเป็นผู้นำทางวิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล องค์ประกอบของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล 2) การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี 3) การบริหารจัดการหลักสูตร 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และ 5) การติดตามและประเมินผล ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลที่กล่าวมาสามารถช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล

¹⁻⁶สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹⁻⁶Educational Administration Program, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

*Corresponding Author, e-mail: Noppakorn.56@gmail.com

Abstract

This article outlines guidelines for enhancing the capabilities of modern school administrators in the digital era, a time marked by significant technological advancements. These changes impact all sectors of society, including infrastructure, lifestyle, economy, politics, community, environment, and, most notably, education. School administrators need to recognize these transformations. Developing schools to keep pace with the evolving needs of students in a technology-driven society presents a considerable challenge. To tackle these challenges, school administrators must adopt instructional leadership to advance educational practices and adapt to changes. Instructional leadership should encompass five essential components: 1) establishing a digital vision, 2) cultivating personnel with technological skills, 3) managing the curriculum, 4) developing learning resources and media, and 5) implementing effective monitoring and evaluation. School administrators can more effectively manage schools in the digital era by focusing on these tasks.

Keywords: Instructional Leadership, School Administrators, Digital Era

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิต การทำงาน และเข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่จะส่งผลกระทบต่อการศึกษา การจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครูให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประโยชน์เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยยุทธศาสตร์ชาติได้กล่าวถึงการสร้างความสามารถในการแข่งขันด้านอุตสาหกรรมและการบริหารแห่งอนาคต อนาคตภาพของประเทศไทยควรเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยเปลี่ยนการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 เป็นภาครัฐที่มีความทันสมัย (Office of the National Economic and Social Development, 2024) ส่งผลให้แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 - 2570 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 - 2570 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 นำมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาการจัดการศึกษา

ดังนั้นความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนตามการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายของภาครัฐ การพัฒนาของเทคโนโลยีและความต้องการของสังคมจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่เพียงแต่การมีวิสัยทัศน์ และมีทักษะการจัดการที่ดีเท่านั้น แต่ยังต้องมีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และยังสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาผนวกเข้ากับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน การส่งเสริมบุคลากร การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และการสร้างสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน (Chueawangkhram and Ariratana (2021), Phaokantha and Matewerawong (2022), Pornmanusorn (2022))

ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลจึงมีความต้องการจำเป็นสำหรับการบริหารสถานศึกษา เพราะสามารถช่วยแก้ปัญหาการศึกษายุคดิจิทัล เช่น ความเหลื่อมล้ำทางการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล พื้นที่ที่อยู่ห่างไกลหรือนักเรียนอยู่ในครอบครัวที่มีรายได้น้อย ทำให้ขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ นอกจากนี้เครื่องมือทางดิจิทัลยังมีผลกระทบต่อความเท่าเทียมทางการศึกษา การขาดความรู้และทักษะทางดิจิทัล ครูและนักเรียนหลายคนยังขาดทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีความรวดเร็ว และไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ เป็นต้น ดังนั้นผู้เขียนจึงศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารยุคดิจิทัล เพื่อนำไปพัฒนาการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนยุคดิจิทัลได้ต่อไป

ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (Instructional Leadership) เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากลและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน ความเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นการพัฒนามาจากความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ความเป็นผู้นำทางวิชาการโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับการสอนและความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรเป็นพลังขับเคลื่อนทางการศึกษา ผู้นำในลักษณะนี้สามารถคือ “ผู้นำทางวิชาการ” ผู้นำทางวิชาการควรมีความสามารถในการสื่อสารและแสดงออกให้ผู้เรียน ครู และผู้ปกครองได้มองเห็นว่าอะไรสำคัญ และมีคุณค่าในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นแรงขับเคลื่อน และผู้นำทางวิชาการต้องมีทักษะในการสอนจริง มิติทางการศึกษาทางสัญลักษณ์และทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องสำคัญต่อภาวะผู้นำในสถานศึกษา (McEwan, 2001) ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครู ให้ครูมีการจัดการเรียน

การสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การพูดคุยสะท้อนพฤติกรรมกับครู เช่น การให้คำแนะนำกับครู ให้ผลสะท้อนกลับ การเป็นแบบอย่างที่ดี ใช้คำถามเชิงใจให้ครูแสดงความคิดเห็น การยกย่องชื่นชมครู และการสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางวิชาชีพ เช่น การให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านการเรียนการสอน การสนับสนุนให้ครูทำงานร่วมกัน การมีความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่ครู การให้กำลังใจและสนับสนุนให้ออกแบบหลักสูตรใหม่ การประยุกต์ใช้หลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นสื่อในการตัดสินใจด้านการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดผลกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (Arunmek, 2021; Blas and Blas, 1999) อีกทั้งผู้บริหารที่แสดงออกถึงความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่ประกอบด้วยครูผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่เป็นการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งมีผลให้เกิดความสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด (Kummoo, 2022) รวมถึงการที่ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปฏิบัติ การพัฒนางานด้านวิชาการ การวางแผน การพัฒนาการใช้หลักสูตร การนิเทศการศึกษา การกำหนดเป้าหมาย การสนับสนุนและการส่งเสริมครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การร่วมมือในการปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา การพัฒนาสภาพการทำงานของครู การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นที่น่าสนใจ และมีการประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Pornmanusorn, 2022)

จากแนวคิดดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลหมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ วิธีการ เทคนิค การบริหารมาปรับใช้ในการบริหารงานวิชาการประกอบการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การเสริมสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาครู และการนิเทศ และการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลมีความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษา และคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีผลต่อเนื่องกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผู้เรียนในบริบทสภาพสังคมยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเกิดการแข่งขันอยู่ตลอดเวลา ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สามารถแบ่งออกได้หลายด้าน จากการศึกษาเอกสารและแนวคิดต่างๆ ในรอบห้าปีย้อนหลัง ได้มีนักวิจัยให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลเป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถนำมาสังเคราะห์ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลได้ รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษายุค ดิจิทัล		Saenpek and Chaonchai (2022)	Prongjai and Indusuta (2021)	Khairassamee and Hoksuan (2023)	Ruadreo and Suthiyam (2022)	Choeyklin (2023)	Weerapan and Thinsandee (2023)	Phaokantha and Matewerawong (2022)	Chueawangkhom and Ariratana (2021)	Klanpaithoon (2021)	ความถี่
1.	ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เพื่อจัดการเรียนรู้	✓						✓		✓	3
2.	การพัฒนาบุคลากร ให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี	✓				✓		✓		✓	4
3.	การบริหารจัดการหลักสูตร	✓	✓	✓	✓						4
4.	การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศ แห่งการเรียนรู้	✓	✓		✓			✓			4
5.	การติดตามและประเมินผล	✓	✓	✓	✓			✓			5
6.	การมีวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล	✓				✓	✓	✓	✓	✓	6
7.	ด้านการกำหนดภารกิจ ของโรงเรียน		✓		✓						2
8.	การสร้างเครือข่าย					✓				✓	2
9.	ความเป็นเลิศในการปฏิบัติ อย่างมืออาชีพ						✓		✓		2
10.	การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล						✓		✓		2

จากตาราง 1 การสังเคราะห์ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลพบว่าด้านที่มีความถี่สูงสุด 5 ลำดับแรกของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ซึ่งสามารถนำมาสังเคราะห์ข้อบ่งชี้พฤติกรรม มีรายละเอียดดังนี้

1. วิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล (Establishing a Digital Vision)

ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลควรมีความสามารถในการยังเห็นสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่มี และจากประสบการณ์ พร้อมทั้งมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการแสดงพฤติกรรมเปิดกว้างรับความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำมากำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เข้าใจ ยอมรับและปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว มีความสามารถในการปรับการทำงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัล ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีดิจิทัล และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้กับการบริหารสถานศึกษาเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21

โดยมีข้อบ่งชี้พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ การกำหนดเป้าหมายชัดเจน และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ในสถานศึกษา

2. การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี (Cultivating Personnel with Technological Skills)

ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาความรู้ พัฒนาทักษะและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการทำงานให้เกิดความรวดเร็วเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในยุคดิจิทัล พร้อมทั้งควรเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการนำมาปรับใช้กับการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่เหมาะสมกับการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 โดยการเสริมความรู้และฝึกทักษะผ่านการอบรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับบุคลากร และการจัดการเรียนรู้ตามบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลควรเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงแนวคิดของบุคลากรในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และการจัดการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการจัดการเรียนรู้ทางการศึกษาในโลกยุคดิจิทัล

โดยมีข้อบ่งชี้พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การส่งเสริมความรู้และทักษะของบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรให้ทันสมัย

3. การบริหารจัดการหลักสูตร (Managing the Curriculum)

ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ต้องเป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการด้านความรู้ และคุณภาพของประชากรตามนโยบายที่ภาครัฐได้มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ของชาติไว้ หลักสูตรของสถานศึกษาที่พัฒนาต้องสามารถดึงศักยภาพของผู้เรียนให้แสดงออกด้านเทคโนโลยีดิจิทัลได้ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้ทัดเทียมกับนานาชาติ และเพิ่มสมรรถนะด้านเทคโนโลยี

ดิจิทัลให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการวางรากฐานด้านการเรียนที่สูงขึ้น และด้านอาชีพที่มีความเกี่ยวเนื่องกับเทคโนโลยีดิจิทัลให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และอัตราการแข่งขันที่สูงขึ้นของสภาพสังคมในยุคดิจิทัล และสามารถผลิตผู้เรียนที่มีความรู้ และมีทักษะที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบัน

โดยมีข้อบ่งชี้พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันต่อยุคดิจิทัล และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง

4. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ (Developing Learning Resources and Media)

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ควรมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีความทันสมัยและหลากหลายรูปแบบในสถานศึกษา สร้างแหล่งเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาความรู้และฝึกฝนทักษะให้กับผู้เรียนและบุคลากรในสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้สำหรับทุกคน พัฒนาสื่อในการจัดการเรียนรู้ จัดบรรยากาศของห้องเรียนและสถานศึกษาให้มีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ด้านวิชาการและด้านการเสริมทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย จัดหาสื่อนวัตกรรม คอมพิวเตอร์ สร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมและเพียงพอต่อความต้องการการใช้งานของผู้เรียนและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรได้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการการทำงานให้เกิดความรวดเร็วและถูกต้องมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถแข่งขันในยุคปัจจุบันได้

โดยมีข้อบ่งชี้พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และการจัดหาอุปกรณ์ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

5. การติดตามและประเมินผล (Implementing Effective Monitoring and Evaluation)

ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลควรให้ความสำคัญในการวัดและประเมินผลความก้าวหน้า ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสมรรถนะผู้เรียน จากการใช้สื่อและนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การวัดและประเมินผลของความสำเร็จและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และบุคลากรที่เป็นผู้ใช้สื่อในมิติต่าง ๆ จากการใช้สื่อและนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลแต่ละชนิด นำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศ การวัดและประเมินผลจากการใช้สื่อมาวิเคราะห์หาข้อสรุปด้านที่ดีและด้านที่ควรปรับปรุง เพื่อปรับปรุงการใช้งานและนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาสื่อและนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลแต่ละชนิด ช่วยในการตัดสินใจในการเลือกใช้สื่อ และนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในอนาคต

โดยมีข้อบ่งชี้พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล การปรับปรุงสื่อและนวัตกรรม

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลพบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลประกอบด้วย 5 ด้านและมีตัวบ่งชี้พฤติกรรม 12 ข้อ

คือ 1) วิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล มีตัวบ่งชี้พฤติกรรม 3 ข้อ คือ การคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ กำหนดเป้าหมายชัดเจน และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ในสถานศึกษา 2) การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี มีตัวบ่งชี้พฤติกรรม 2 ข้อ คือ การส่งเสริมความรู้และทักษะของบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรให้ทันสมัย 3) การบริหารจัดการหลักสูตร มีตัวบ่งชี้พฤติกรรม 2 ข้อ คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันต่อยุคดิจิทัล และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ มีตัวบ่งชี้พฤติกรรม 3 ข้อ คือ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และการจัดหาอุปกรณ์ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีดิจิทัล 5) การติดตามและประเมินผล มีตัวบ่งชี้พฤติกรรม 2 ข้อ คือ การวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล และการปรับปรุงสื่อและนวัตกรรม ซึ่งสามารถนำมาเขียนเป็น “ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล” รายละเอียดดังภาพ 1

ภาพ 1 ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

การนำความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลไปใช้ในสถานศึกษา

1. **วิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล** (Establishing a Digital Vision) จากตัวบ่งชี้พฤติกรรม 3 ข้อ คือ การคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ กำหนดเป้าหมายชัดเจน และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ในสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ควรจัดให้มีการประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อกำหนดเป้าหมายและกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีความชัดเจน ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน และเหมาะสมกับยุคสมัยตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน

2. **การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี** (Cultivating Personnel with Technological Skills) จากตัวบ่งชี้พฤติกรรม 2 ข้อ คือ การส่งเสริมความรู้และทักษะของบุคลากรด้านเทคโนโลยี และการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรให้ทันสมัย

ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ควรจัดการอบรมความรู้และทักษะของบุคลากรด้านเทคโนโลยี สนับสนุนให้บุคลากรได้ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ๆ ที่เสริมทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้กับผู้เรียน

3. **การบริหารจัดการหลักสูตร** (Managing the Curriculum) จากตัวบ่งชี้พฤติกรรม 2 ข้อ คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันต่อยุคดิจิทัล และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง

ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ควรจัดให้มีการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาที่ได้รับความเห็นชอบ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพ ทันต่อยุคดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง

4. **การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้** (Developing Learning Resources and Media) จากตัวบ่งชี้พฤติกรรม 3 ข้อ คือ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และการจัดหาอุปกรณ์ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ควรจัดทำนโยบายในการใช้ การพัฒนา และปรับปรุงสื่อ นวัตกรรม และแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้มีความทันสมัยอยู่เสมอเหมาะสมต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้ และจัดหาอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีดิจิทัลให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้งานทั้งบุคลากรและผู้เรียน

5. **การติดตามและประเมินผล** (Monitoring and Evaluation Process) จากตัวบ่งชี้พฤติกรรม 2 ข้อ คือ การวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล และการปรับปรุงสื่อและนวัตกรรม

ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ควรจัดให้มีการตรวจสอบประสิทธิภาพ และประสิทธิผลจากการใช้สื่อ และนวัตกรรมทางเทคโนโลยีดิจิทัลหาจุดเด่น จุดด้อย จุดที่ควรแก้ไขปรับปรุง ประเมินความเหมาะสมและความคุ้มค่าในการใช้งานสื่อและนวัตกรรมทางเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา

อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นไปตามเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา เพื่อร่วมสร้างประชากรที่มีคุณภาพสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี การพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 และแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรฐานของชาติ และมีสมรรถนะตามสภาพสังคมในศตวรรษที่ 21

บทสรุป

ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล จากการสังเคราะห์บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล พบว่า มีจำนวน 5 ด้านหลัก ได้แก่ วิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี การบริหารจัดการหลักสูตร การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อและการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และการติดตามและประเมินผล สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาและคุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ แต่ยังเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวของครู นักเรียน สภาพแวดล้อม บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาตนเองเพื่อก้าวให้ทันกับโลกยุคใหม่ที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิต ดังนั้นสิ่งที่ผู้บริหารควรมีคือการสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรครูในสถานศึกษาให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย จัดอบรม จัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยให้ครูได้ใช้ในการพัฒนาตนเองและพัฒนารูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเทคโนโลยีดิจิทัลในยุคปัจจุบันเพื่อสร้างทักษะให้กับนักเรียน ผู้บริหารเป็นผู้นำการบริหารจัดการหลักสูตร พัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และติดตามประเมินผล ปรับปรุง พัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างสถานศึกษาที่ทันสมัยและผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพออกสู่สังคมต่อไป

References

- Arunmek, K. (2021). *Instructional Leadership of School Administrators Affecting Learning Organization in School Under the Secondary Educational Service Area Office 9*. (Master Thesis, Silpakorn University). [In Thai]
- Blas, J. and Blas, J. (1999). Effective Instructional Leadership through the Teacher Eye. *High School Magazine*, 7(1), 16-24.
- Chueawangkhram, E. and Ariratana, W. (2021). Digital Leadership of Schools Administrator Under the Udonthani Primary Education Area 4. *The 22nd National Graduate Research Conference (Online)*, Khon Kaen University. [In Thai]

- Choeyklin, P. (2023). *Leadership of School Administrator in the Digital Era*. (Doctoral Thesis, Silpakorn University). [In Thai]
- Khairassamee, N. and Hoksuan, S. (2023). Developing Guidelines for Academic Administration of Educational Institutions in the Digital Age Under Kalasin Primary Educational. *MBU Roi Et Journal of Global Education Review*, 3(3), 51-63. [In Thai]
- Klanpaithoon, S. (2021). *A Model for Developing Administrator's Instructional Leadership in The Digital Era*. (Doctoral Dissertation, Naresuan University). [In Thai]
- Kummoo, R. (2022). *Instructional Leadership of School Administrators Affecting Effectiveness of Academic Affairs Administration in Schools Under Loei Primary Educational Service Area Office 3*. (Master Thesis, Naresuan University). [In Thai]
- McEwan, E. K. (2003). *Seven Steps to Effective Instructional Leadership*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Office of the National Economic and Social Development. (2024). *National Economic and Social Development Plan Issue Thirteen 2023-2027*. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development. [In Thai]
- Phaokantha, T. and Matewerawong, K. (2022). Administration Model of Digital Era. *Journal of the Professional Development Association of Educational Administration of Thailand*, 4(2), 37-45. [In Thai]
- Pornmanusorn, B. (2022). *The Relationship Between Instructional Leadership and Effectiveness of Secondary Schools in Sahawittayaket Chonburi 2 Under the Secondary Educational Service Area Office Chonburi Rayong*. (Independent Study, Burapha University). [In Thai]
- Prongjai, P. and Indusuta, K. (2021). Academic Leadership of School Administrators Under the Bang Bon District Office Bangkok. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(5), 168–182. [In Thai]
- Ruadreo, R. and Suthiyam, U. (2022). Instructional Leadership in the Disruptive of the School Administrators According to the Opinions of Teachers in Schools Under the Ladkrabang District Office Bangkok. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(9), 57–74. [In Thai]

- Saenpek, S. and Chaonchai, S. (2022). Instructional Leadership in the Digital Era of School Under Phrae Primary Educational Service Area Office 2. *Journal of the Asian Graduate School*, 12(3), 99-110. [In Thai]
- Weerapan, S. and Thinsandee, T. (2023). Digital Leadership of School Administrators on the Change Management in the New Normal Organization. *MBU Roi Et Journal of Global Education Review*, 3 (1), 99–109. [In Thai]